

Individuell examinationsuppgift
inom kursen LME110

Av: Christian Nilsson, 790218-7835

Jag har valt att fördjupa mig i gruppdefinitionen av begreppet "pirater" och hur det appliceras på "beställare" genom att titta närmare på vem som definierar gruppen. Detta genom olika perspektiv, dels Anti-piratbyrån [APB], dels genom motpolen Piratbyrån, men också gruppen "beställare":s enskilda deltagare som individer och deras uppfattning om sin tillhörighet. För att finna djupare förståelse för detta tar jag hjälp av den litteratur som varit obligatorisk under kursen, men också de föreläsningar som varit. Denna fördjupning sker inom ramen av det arbete som var en kampanj för APB. Detta dokument är i sin helhet min fördjupning och presenteras som en fristående löpande text, det är dock rekommenderat att läsaren innan detta dokument har tagit del av det gruppdocument där slutmålsgruppen "beställare" diskuteras, med fördel bör även presentationen har besökts.

I detta tidigare arbete identifierades en grupp av människor som jag valde att kalla beställare. Denna grupp är den del av allmänheten som tar del av upphovsrättskyddat material, men inte själva nödvändigtvis aktivt sörjer för den tekniska aspekten av att tillgå materialet. De är fildelare i den bemärkelsen att de nyttjar illegalt delat material, men inte i det att de nödvändigtvis delar den ideologiska grunden som kännetecknar pirater. I många fall är de medvetna om den konflikt som uppstår mellan det juridiskt kriminella i handlingen och deras känsla om etik varvid en kognitiv dissonans uppstår. Vi skall nu granska några av dessa begrepp och titta närmare på den konflikt i gruppindelningen som sker i och med att Anti-piratbyrån har en bild av fildelare, medan många fildelare har en annan.

Definitionen av en grupp i litteraturen saknar ofta stöd för de löst sammansatta nätverk som vuxit sig vanliga och starka i och med Internetkulturens framfart. Trots det finns många attribut och karaktärsdrag bland dessa lösa nätverk och uppfattningar om sammanslutningar som vi kan känna igen. I Dimbelby&Burton (1999, s. 114) konstateras att grupper bland annat känns igen på att de måste "ha någon form av kommunikation mellan dem, och gruppen utvecklar något slags sammanhang för att hålla ihop". Ett annat kriterium som kännetecknar grupper är enligt samma författare att "gruppmedlemmar måste dela gemensamma mål, syften eller intressen och erkänna dem". Utöver detta nämns

även vikten av att medlemmarna i gruppen accepterar ett system med gemensamma värderingar.

Ett populärt uttryck för att identifiera fildelare idag är genom begreppet "pirat", vilket är oblygt lånat från vad som användes för att identifiera kriminella sjöfarare förr i tiden. De kallas även sjörövare, vilket inte följt med till fildelarna.

Med fildelning kan i korthet sägas vara de nya möjligheterna att duplicera ett verk till i stort sätt ingen kostnad och med bibehållen kvalité, något som tidigare aldrig varit möjligt utan att massa var tvungen att tas i anspråk, till vilket traditionella ekonomiska styrsystem med tillgång och efterfrågan kunde användas för att reglera pris. Fortsättningsvis kommer detta arbeta att referera till fildelare som just "pirater".

Enligt Anti-piratbyrån är en pirat en person som laddar ner upphovsrättsskyddat material utan tillstånd. Enligt den här uppfattningen är pirater som begrepp en referensgrupp vars inkludering är handlingsbetingad. Grupptillhörigheten sker enligt APB i den stund som personen bereder sig tillgång till materialet. I detta menas alltså att medlemmarna av gruppen inte aktivt eller nödvändigtvis medvetet valt att tillhöra den grupp de refereras tillhöra (Angelöw & Jonsson, 1999, s.130). Genom denna gruppering baserad på handling snarare än tillhörighet breddas gruppens karaktär genom att den ärver individens attribut. Detta kan sägas ske på bekostnad av gruppens identitet då den anonyma inkluderingen gör att gruppens självbild inte ändras efter vilka som är dess medlemmar och försvårar en uppfattning av sammanhållning. Gruppen som sådan kan ha medlemmar av olika yrken, bakgrunder, åsikter med mera och det gör gruppen anonym i sin kultur (jfr: Jacobsen & Thorsvik, 2002, s.177f).

Pirater i modernt uttryck är individer som ifrågasätter immaterialrätt i stort och endast genom att fildelning är på agendan har pirater blivit synonymt med de som illegalt laddar ner upphovsrättsskyddat material. Andra områden där pirater och denna debatt rasar är inom patent- och mönsterskydd. Skälet till att detta blommat upp och blivit en central fråga för samhällsutvecklingen i stort är dock inte i linje med detta arbetes fokus.

Piratbyrån betraktar sig själva som pirater och identifierar sig själva som en marginalgrupp. Det som binder gruppen samman är kultur, identitet och centrala värderingar (Angelöw & Jonsson, 1999, s.130). Varje gruppmedlem gör ett aktivt val i att inkludera sig själv i gruppen genom att ärva några av de epiteter som kännetecknar gruppen såsom klädkoder (bland pirater finns kanske inga klädkoder utan snarare loggor på flaggor och liknande), uttryck eller värdegrund. I detta kan man alltså se att individen anammar värderingar och koder från gruppen som sådan samt att medlemmen dels genom sitt aktiva val, men också genom grundförutsättningen av gemensam värdegrund, har en hög grad av lojalitet och engagemang till gruppens frågor och varande (Jacobsen & Thorsvik, 2002, s.328).

I denna uppdelning av begreppet hamnar många i en mindre identitetskonflikt, närmare bestämt beställarna och de sporadiska nedladdarna. APB grupperar dessa som pirater och kriminaliserar deras beteende samt anspelar på etisk värdegrund för att förklara det felaktiga i deras beteende. Piratbyrån menar på att de inte tillhör gruppen då de saknar insikt, intresse eller engagemang i de frågor som gruppen anser vara centrala. Denna mellangrupp av människor är dock viktig för båda polariserande grupperns identitet.

En annan aspekt är den intressekonflikt som uppstår hos beställarna vid nedladdning då de matas med budskapet om att det är fel och att det drabbar kreatörerna av verket negativt. De har även i allmänhet en generell uppfattning om att det är viktigt att "göra rätt för sig", varvid att tillskansa sig ett verk utan att kompensera upphovspersonen klart känns fel. Det ligger centralt i vår kultur att goda prestationer kompenseras, om så en arbetsinsats med lön eller en bedrift med beröm. Att ta del av någons verk utan att ge varken beröm eller ekonomisk kompensation väcker en inneboende känsla av att något saknas. Å andra sidan så finns en enkelhet i nedladdning som är förvirrande, där tillgången är fri minimeras känslan av stöld. Att ta en penna på en mässas är meningen, att ta tio är stöld, men det är den gemensamma värdegrunden i samhället som avgör detta. På samma sätt kan man på nätet med nedladdning uppfatta att det är ok om det inte sker i större skala samt att det förmodligen finns "de som är värre".

Man förstår alltså att det inte är rätt, men man tycker inte att det är ett kriminellt beteende eller rakt upp och ner förkastligt beteende.

I detta uppstår en kognitiv dissonans hos individen i det att de förstår att det är fel men kan inte etiskt finna nog starka argument att avstå. Detta är också intressant ur grupperspektivet där man kan finna att båda grupper anser sig vara den goda etikens försvarare i sin argumentation, men deras åsikter är i direkt kontrast till varandra. Vi kan se att APB kommunicerar med utgångsläget hos Hobbes/Locke i en kravbild från styrande eliter och har en uppfattning om att allt är varor, inklusive immateriella tillgångar och därmed innefattas också det av den priselasticitet som kännetecknar prissättning i marknadsekonomiska samhällen (jfr citat: Jacobsen & Thorsvik, 2002, s.187). Piraterna menar istället att tekniken kommer med tidigare möjligheter till allmän åtkomst som tidigare inte varit möjlig och det regelverk som finns till förfogande idag hämmar kulturspridningen. Det är lätt att misstolka piraters klagan som det anarkistiska slagordet "egendom är stöld" (citat: Pierre-Joseph Proudhons, 1809-1865), vilket inte är fallet.

Att kommunicera direkt till en målgrupp kräver att sändaren vet vem mottagaren är, att scenen var budskapet tas emot är anpassad samt att mediet med vilket budskapet överförs står i relation till budskapet själv (jfr: föreläsning Jan Strid, 2008-01-23). Förståelse av perceptionen och självbilden för individen är i detta fall väldigt viktig om man avser kommunicera till beställargruppen. Självbilden rymmer enligt Dimberly&Burton (1999, s.82) tre delar, dels hur individen uppfattar sig själv, dels hur individen tror att andra uppfattar denne och dels hur individen skulle vilja uppfattas. Genom externa aktörers gruppering av individen kan dennes självuppskattning komma att förändras, vilket både kan förändra ett beteende men också befästa redan etablerade uppfattningar. APB kan genom sin kommunikation gentemot allmänheten förändra individers självuppfattning negativt genom att kasta en skugga över deras beteende och hur de resonerar, detta i avsikt om att bryta ett beteendemönster. Om det inte lyckas riskerar APB att drabbas av motsatt effekt och individens självuppfattning stärks genom att APB distanserar sig ytterligare när de att kommunicera värderingar som individen inte kan sympatisera med.

På så vis kan alltså grupper i samhället när de har nått en viss form av legitimitet hos allmänheten definiera nya grupper, så som APB har definierat upp gruppen pirater i Svenska samhället (även om uttrycket och tillhörigheten är gammal och internationell). Men vi ser även hur Piratbyrån som växande grupp bygger upp legitimitet genom information, demonstrationer och verktyg för allmänheten och kan därigenom sprida sina uppfattningar och ideer om hur en alternativ etik och moral. När de nått en kritisk massa kommer även de ha kredabilitet nog att definiera grupper och befästa sina värderingar som sanningar till andra grupper som inte nödvändigtvis sympatiserar med deras centrala värderingar.

I dokument som dessa önskar man och förmodligen väntar sig en storslagen poäng där empiri och teori möts i en glimrande fusion som hjälper oss förstå vår samtid bättre. Jag önskar att detta dokument kunde tillhandahålla något sådant, men desto mer jag har skrivit och läst för att fördjupa mig i grupperspektivet av fildelare ju rådvillare har jag blivit. Jag är oerhört fascinerad över de olika perspektiven grupperna som anses ha ensamrätt på definitionen av fildelare och pirater använder sig av, men än mer av den stora massan som inte riktigt fångas in av någon av dem. Att perspektiven på vem målgruppen är och hur målgruppen konstrueras skiljer sig så vidt åt visar på en kraftig missuppfattning om huruvida ett brott egentligen sker och i sådana fall, varvid brottet ligger, i handlingen eller i moralen.

Upphovsrätt är en fråga som beträder flera arenor idag, ekonomi, samhälle och politik. Det är en fråga som sträcker sig långt bortom att ladda ner en film, vilket ofta är var debatten hamnar. Upphovsrätt och övertramp av dessa angränsar också på frågor rörande immaterialrätt, mönsterskydd och patent (inklusive mjukvarupatent). Dessa är efterkonstruktioner som skapats för att främja kreativitet och uppfinningsriktighet men idag används för att kriminalisera och kontrollera befolkningen. Att veta vem som är avsändare i budskap som rör dessa ämnen och veta hur de definierar grupperna som vi lätt inkluderas i är avgörande för att kunna ha en sund åsikt och uppfattning i frågan, vilket innebär samhällets utveckling i stort.

Referenslista:

Bok

Dimbleby R. & Burton G. (1999). Kommunikation är mer än bara ord.
Studentlitteratur, Lund

Angelöw B. & Jonsson T. (2000). Introduktion till socialpsykologi.
Studentlitteratur

Jacobsen D. I & Thorsvik J. (2002). Hur moderna organisationer fungerar.
Studentlitteratur

Föreläsning

Strid, Jan. 2008-01-23, föreläsning, JMG, GU.